

Hope College

Hope College Digital Commons

Van Raalte Papers: 1840-1849

Van Raalte Papers

10-1-1846

Letter from Mrs. G. Groen van Prinsterer to J. T. Bodel Nyenhuis

Mrs. G. Groen van Prinsterer

Henry ten Hoor

Follow this and additional works at: https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s

The original documents are held in the National Archives of the Netherlands. This digitized material is intended for personal research/study only. The original documents may not be reproduced for commercial use in any form or by any means, electronic or mechanical, without permission in writing from the [National Archives of the Netherlands](#).

Recommended Citation

Groen van Prinsterer, Mrs. G. and ten Hoor, Henry, "Letter from Mrs. G. Groen van Prinsterer to J. T. Bodel Nyenhuis" (1846). *Van Raalte Papers: 1840-1849*. 88.
https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s/88

This Book is brought to you for free and open access by the Van Raalte Papers at Hope College Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Van Raalte Papers: 1840-1849 by an authorized administrator of Hope College Digital Commons. For more information, please contact digitalcommons@hope.edu.

October 1, 1846

A letter of Mrs. G. Groen Van Prinsterer to J. T. Bodel Nyenhuis, expressing her disappointment in the appointment of Prof. A. Rutgers van der Loeff in Leiden.

In Dutch; *translation by Dr. Henry ten Hoor, 2000.*

Printed original in the Groen Van Prinsterer Archives, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, Rijksarchief, Zuid Holland, item 1045, pp.747-748.

Oost wil peinen. Dat hij vragen mogt om een hoek gronds in het Tenggergebergte, er is nog geene bepaalde vraag geschiedt. Daar is een liefelijk Europeisch klimaat. Daar zijn geen tijgers. Het konde misschien vergund worden. Laat ons toch zien onze broeders te overreden. In Noord-America komt alleen de arme teregt. Scholte wordt er ongelukkig. — Wat zegende de Heer mijnen arbeid voor arme gevangene meisjes! Een dient er nu bij mij. Twee wonen er om mij heen. Een bij Gangel. Ik heb er veel vreugde van. God heeft hier de weg gebaad. Soms is dat wonder moeilijk wat wij zoeken. Wat God zoekt gaat vanzelf. Niet waar? De Heer is groot en wij zijn het maaksel Zijner handen. Ook betaamt het ons wedergeboorte en vergeving beide geloovig uit Zijne hand aan te nemen. — Eerlang komt er een stukje van mij uit: Binnen en buitenl. Colonisatie ¹⁾. — Tot over 14 dagen ²⁾.

✓ 1045. MEVROUW GROEN AAN J. T. BODEL NIJENHUIS, 1 Oct. 1846 ³⁾. ✓

Ja, lieve vrienden! met smart vernamen wij de tijding van het beroep van Rutgers van der Loeff ⁴⁾; zou het niet roeping en pligt zijn jegens God en de gemeente om bij het aflezen van dien naam te protesteren ⁵⁾? Hier is geen twijfel omtrent de overtuiging en prediking; het gedrukte stuk ⁶⁾ bewijst genoegzaam wat hij denkt; de behandeling van den catechiseermeester Maatjes ⁷⁾ te Groningen bewijst hoe men daar de stem die voor den Heer opkomt, zou wenschen te smoren; en zouden wij toch stil mogen blijven? en niet evenals de Heer Obreen tegen Opz[oomer] ⁸⁾ spreken naar de overtuiging onzer consciëntie, als in tegenwoordigheid des Heeren? Denkt er toch over, geliefde vrienden! en Hij zelf die ons wijsheid geeft, verlichte, bestiere u en Prof. R[utgers] en allen die gij liefhebt, en die Zijn grooten Naam wenschen te verheerlijken in uwe stad. — Hoe is 't mogelijk dat Ds. Dermout die plag te zeggen „mijne ziel is beroerd bij het lezen van *Waarheid in Liefde*” bij de uitgave zijner preek ⁹⁾ niet eene vrije, volmondige verklaring aflegt van zijn geloof en tevens eene getrouwe, ernstige afkeuring der ontzettende dwalingen, die reeds in zoo vele gemeenten zijn doorgedrongen, en van zoo vele preekstoelen worden verkondigd. Ja, hierover moesten onze zielen ontroerd en beschaamd wezen, dat zoo weinige stemmen worden vernomen om openlijk getuigenis te geven aangaande de Godheid van den Heere Jezus Christus en van den Heiligen Geest, ✓

1) *O. G. Helling*: *Binnen- en buitenlandsche kolonisatie, in betrekking tot de armoede*, Amsterdam, 1846.

2) Op de vijfde vergadering der Chr. Vrienden, 13 Oct. 1846.

3) Uit [Wassenaar]. Van Oud-Wassenaar.

4) A. Rutgers van der Loeff, vgl. p. 468, noot 1, was op 22 Sept. 1846 te Leiden be-roepen in de vacature, ontstaan door het overlijden van Ds. J. Dermout.

5) Inderdaad diende Bodel een door hem en 18 andere Leidsche gemeenteleden onder-teekend protest, gedateerd 29 Oct. 1846, bij den Kerkeraad in. Het stuk is gedrukt in *Stukken, betreffende de beschuldiging tegen de leer en de beroeping van Ds. A. Rutgers van der Loeff*, No. 4, Leyden, 1847, p. 5/11; vgl. Groen van Prinsterer: *Over het verwijt van werkeloosheid aan de Christenen in de Kerk in Vereeniging: Chr. Stemmen*, I, 1847, p. 489/90, m.n. p. 480/2.

6) Vgl. p. 468, noot 1 en 3.

7) Vgl. no. 661.

8) Vgl. *Mr. H. Obreen: Het geloof, de eenige weg tot de waarheid. Brief aan Mr. O. W. Opzoomer, hoogleeraar te Utrecht, over zijne redevoering de Wijsbegeerte den mensch met zich zelve verzoenende*, Leiden, S. en J. Luchtman, 1846.

H. Obreen (1810-1880); sinds 1837 notaris te Leiden; vgl. *BW*.

9) *I. J. Dermout: Tiental leerredenen*, Dordrecht, 1846.

Groen v. Prinsterer
Koninklijke Bibliotheek Den Haag

openlijk de éénige troost in leven en sterven uit te spreken. Dat die waarlijk éénige troost is, hebben wij hier treffend gezien in een jongmensch van 22 jaar; heengaande was de blijdschap des geloofs als een hemelsche lach op zijn gelaat; alles door ons verbeurd, alles door Christus volbragt en verworven voor Zijne gemeente, dat is onze hoop, onze rust voor de eeuwigheid. — Heb dank voor het toegezonden boekje van Obreen. Ik had 't reeds voor 't Leesgezelschap genomen: de naam Luchtman moet immers vertrouwen geven nietwaar? Bij Capadose hadden zij er ook zoo veel mede op. — Geheel ben ik 't met uw schrijven eens. „Willem mag wel werken; maar niet te veel”. Verhaal hem dat nog dikwijls, of 't ingang mogt vinden. Hij groet u hartelijk en verzoekt de aflevering van Bosscha ¹⁾, pas uitgekomen, te willen zenden.

1046. H. P. SCHOLTE AAN GROEN, 9 Oct. 1846 ²⁾.

----- Gij zult van tijd tot tijd wel vernemen dat de zucht tot landverhuizing allerweege sterk toeneemt. Ik hoop ten goede van Nederland dat de vermogende Christenen zich dadelijk met de zaak zullen inlaten, en alzoo, zoo veel in hun is, meedewerken, dat de band der broederschap tusschen blijvenden en vertrekkenden niet los, maar integendeel vast gemaakt worde. Het zou zulk eene smartelijke gedachtenis bij de vertrekkenden achterlaten, wanneer zij heengaan met de ondervinding, dat men zich hier niet meer over hen bekommerd. Zij, die het vermogen hebben om te gaan, zullen hunnen weg in het nieuwe vaderland wel vinden. Nu moeten zij echter meenigen broeder achterlaten, wegens ongenoegzaamheid aan middelen, en bij de overtuiging, dat wanneer de Christenen tezamen wilden werken de behoeftigen zouden kunnen verplaatst worden. Ook voor degenen, die met eenig vermogen vertrekken, zou hulp bewezen kunnen worden, in het bezorgen van geregelde overvaart, daar zij nu uitsluitend zich moeten wenden tot de cargadoors van Amerikaanse schepen. Onze Regering doet niets, en laat de landverhuizers aan hun lot over, en bevestigt alzoo tot het einde toe, dat zij zich over de inwoners weinig bekommerd, als de belastingen slechts betaald worden. De stroom der verhuizing tegen te gaan, dat is niet meer mogelijk, dezelve te leiden en zoo min schadelijk mogelijk voor Nederland te maken, dit zou wijsheid der Regering zijn, en het is de stellige roeping der hier blijvende Christenen. — Ik hoop, dat op de vergadering in de volgende week wezenlijke deelneming zal openbaar worden. Ds. Heldring, hoe werkzaam ook, is zeer onduidelijk en onvast, en wanneer er in zijn tijdschrift ³⁾ geen meerdere eenheid en vastheid van beginsel komt, dan vrees ik, dat het niet duurzaam zal zijn. Nu reeds hoor ik er over klagen. De vermoedelijke tekorten in de Staatskas maken het uitzigt niet aangenaam, en naar hetgeen ik soms verneem, dan staat de Koning in het blinde vertrouwen, dat de Ministers verantwoordelijk zijn en dat Hij zich niet heeft te bekommeren. Sedert het nummer der *Reformatie*, waarin voorkomt „*Wat moet er van Nederland worden*” ⁴⁾, heb ik de gewoone maandbrief om te bedanken voor de toezending niet

1) Een afl. van *J. Bosscha: Neêrlands heldendaden te land, van de vroegste tijden af tot in onze dagen*, Leeuwarden, 1834/56, 3 dln.

2) Uit Utrecht.

3) *Vereeniging: Chr. Stemmen*, op initiatief van de Chr. Vrienden opgericht en 1 Juli 1846 voor het eerst verschenen. Heldring was hoofdredacteur.

4) *De Reformatie*, Amsterdam, 1847, 3e serie, III, p. 81/110.

|

Mrs. Groen to J.T.Bodel Nijenhuis, 1 Oct. 1846

Yes, dear friends, painfully we noticed the news of the call of Rutgers van der Loeff; would it not be a calling and one's duty toward God and the church to protest at the announcement of that name? There is no doubt here about the conviction and the preaching; the published piece shows clearly what he thinks. the treatment of the catechism teacher Maatjes of Groningen shows how folk there wish to quiet the voices that are raised for the Lord; and should we remain quiet? and not like Mr. Obreen speak against Opz[oomer] according to the conviction of our consciences as in the presence of the Lord? Think about it, dear friends! and He who gives us wisdom enlighten, govern you and Prof. R[utgers] and all you love and those in your city who wish to glorify His great name. How is it possible for Rev. Demout to say "my soul is moved by the reading of Truth in Love" at the publication of his sermons not one free, whole-hearted declaration of his faith and at the same time a faithful, earnest rejection of the unusual departures that have already forced their way in to so many churches and are preached from so many pulpits. Yes, by this our soul should be moved and be ashamed that so few voices are noticed to give public witness concerning the divinity of the Lord Jesus Christ and the Holy Ghost, publicly to express the one comfort we have in life and in death. That that is truly the only comfort we have seen in a touching way in a young person of 22 years; departing [this life?], the joy of

faith appeared as a heavenly smile on his face; everything done by us, everything completed by Christ and achieved for His church, that is our hope, our rest for eternity. Thank you for the booklet of Obreen which you sent. I had already taken it to the reading club. The name Luchtmans must give us some confidence, don't you think? Wit~~h~~ Capados they also had much to do. I am in complete agreement with your writings. "Willem may work, but not very much." Tell him that often so that it will sink in. He greets you cordially and requests the work of Bouche, just published, to be sent.

Tr.: H. ten Hoor